

COMMENTARII
COLLEGGII
CONIMBRICENSIS SOCIETATIS IESV.

IN QUATVOR LIBROS DE
COELO ARISTOTELIS
S TAGIRITÆ

Cum Priuilegio & Facultate superiorum.

OLISIPONE.

Ex officina Simonis Lopesij.
Anno M. D. LXXXIII.

Ad secundam dicendum planetis conuenire motus distinctos specie à ^{Sol. 2.} motu orbium superiorum, & inferiorum à quibus secundum speciem differunt, non autem stellis fixis, quæ tantum sunt partes densiores octauæ spheræ. Ad tertiam respondendum est ex distinctione effectuum ^{Sol. 3.} specie differentium, qui nascuntur à partibus alicuius totius, non rectè argui distinctionem substantialem specificam partium, vt probat argumentum: quæ tamè apte colligitur in toto ex tali diuersitate effectuum, qui ei per se primò conueniunt, & ab aliqua reciproca eiusdem proprietate oriuntur: stellas autem fixas esse partes octauæ spheræ, vt etiam sunt planetæ comparati cum orbibus, quibus continuantur: quid verò de eisdem comparatione aliorum dicendum sit, constat ex dictis. Ad ^{Sol. 4.} quartam dicito, probationem Aristotelis eo inniti fundamento, quod si vnum aliquod astrum rotunda figura præditum sit, eandem quoque cæteris stellis siue fixis, siue errantibus conuenire oporteat, cum in omnibus eadem sit ratio, eadem, inquam, saltem genere. Dantur enim quædam natiuæ, & necessariæ affectiones, quæ non solum infimam speciem, sed communem generis naturam comitantur, cuiusmodi est figura rotunda comparatione celestium corporum. Quo fit vt quanquam omnes planetæ, stellæque in rotundam speciem conglobata sint, non omnes tamen eiusdem infimæ speciei censeri debeant.

QVÆSTIO II.

SIT NE ASTRORVMLVX, SVBSTANTIALIS eorum forma, vel etiam corpus, an non.

ARTICVLVS I.

QVIBVSDAM ARGVMENTIS VERAM videri partem affirmatiuam: sed falsam esse.

Hac de re
opinionem
lege apud
Aucenā 6.
naturalium
p. 5. c. 20.

Vod lux sit substantialis forma corporum lucentium opinio fuit quorundā, quos refert D. Thomas 1. p. q. 67. ar. 3. & Ægidius lib. 2. Hexa. cap. 11. videturque ea hunc iam modum probari. Nulla forma physici accidentaria, nobilior est, quàm substantialis: sed lux est longe nobilior auro, vt affirmat D. Augustinus lib. 2. de libero arbitrio: <sup>Opinio ex
istimantiū
lucem esse
formā sub-
stantialem.</sup>

ergo lux non est forma accidentaria: sed substantialis. Prætereà lux nō est qualitas inherens corpori lucido: erit igitur forma ad illius essentiā pertinens. Probatur assumptum dupliciter. Primum, quia omnis qualitas, præsertim subiecta sensibus, habet cōtrariū, vt cādor nigredinē, frigus calorē, siccitas humiditatē; ac lumini nihil est cōtrariū: liquidē tenebre, quæ luci maximè repugnāt, nō opponūtur ei cōtrariē sed priuatiuē <sup>1. argum.
2. argum.</sup> Secundò,

Secundò, quia omnis qualitas abeunte ipsius causa effeãtrici permanet in subiecto vt calor in aqua remoto igni; frigus in manu remota aqua; lumen verò recedente corpore lucido mox euanescit, nec vllum vestigiũ in perspicuo relinquit.

Argumentum.

Deinde quod lumen sit corpus, vt Empedocles Agrigentinus referente Aristotele 2. de anima cap 7 arbitrati sunt, ex eo ostenditur, quia radij dicuntur refrangi & reflecti, hoc autem non nisi corporum est. Itẽ quia radij Solis cum à corpore illuminato retro enicant, ideo ignem accendunt, quia duabus lineis in vnam fere recidentibus interceptus aer atteritur (vt explicant nonnulli primi nominis philosophi) sicque aer primò calorem, deinde flammam concipit, at hic attritus non est nisi inter corpora; ergo radij sunt vera corpora. Accedit testimonium Aristotelis 5. Topic. cap. 3. vbi ait lucem esse ignem: quod item affirmat D. Damascenus lib 2. Fidei Orthodoxæ c 7. & D. August. in epist. ad Volusianum, & lib. 6. super Genes. ad litteram. Præterea Theodoretus in quæstionibus super Genes. q. 7. ait lucem esse lubitantiã quandã per se coherentem.

Aristoteles

D. Damasc.
D. August.
Theodor.

Quod lumen nõ sit substantia, sed qualitas.

Contraria tamen sententia, quæ asserit lucem non substantialem, sed accidentariam formam neque corpus, sed qualitatem esse, omnino vera est. Eamque tuetur Peripatetica schola contra Academicam docente Aristotele 2. de anima cap. 7. Primũ quia lux percipitur aspectu: nulla autem substantia per se sub sensum cadit. Secundò, quia duæ formæ substantiales non possunt in eadem materia consistere; at in aere propriam formam retinente excipitur lux à Sole diffusa. Tertio, quia substantia nullam patitur sui remissionem, aut intensiõem: quam tamen lux passim admittit.

quod non sit corpus.

quod non sit species ignis.

quod non sit defluxus corporis.

Priuatim verò quod lumen non sit corpus ex eo demonstratur, quia si esset corpus, vendicaret certum locum, nec ad omnem spatij differentiam se porrigeret. Item quia cum lumen perspicuum transiret duo corpora simul essent; & cum traiectio luminis momento fiat, aliquod corpus in instanti moueretur. Præterea quod lumen non sit species ignis, vt cap. 3. commentariorum in Timæum Proclus censuit, inde patet, quia non posset lumen in glacie manere, sed confestim extingueretur: nec lucida essent, quæ ignea non sunt, vt squama aliaque id genus multa. Postremò quod non sit effluxus è corpore luminoso, vt quibusdam visum est, ex eo liquet, quia iam Sol perenni fluxu esset luce sua exhaustus.

Ita sentit
D. Damasc.
lib. 1. Fidei
Orth. c. 9.
Alensis 3. p.
q. 69. mebr.
2. ar. 3. Hen-
ricus Gan.
quodl. 3. q.
12. D. Tho.
1. p. q. 67. a.
2. & in 2. d.
13. q. vnica
ar. 3. Scotus
in 2. d. 13.
Mairones
& Dur. ibi
dem q. 1.

Arist. 2. de
an. c. 7. tex.
79. Auicena.
de an. p. 3.
c. 3.

ARTICVLVS II.

SOLVTIO ARGVMENTORVM, quæ in aduersam partem adduc- ta sunt.

Contrariis

Contrariæ partis argumenta paruo negotio solvantur. Ad primum eorum, quæ probare videbantur lucem esse formam substantialem admittendum est antecedens & ad auctoritatem D. Augustini dicendum, eum non simpliciter auro lucem prætulisse, sed quo ad externam pulchritudinem, cui auri decor cedit. Ad secundum negandum est, quod assumit, & ad priorem eius confirmationem dicendum, in primis non omnes qualitates habere contrarium, vt patet in speciebus tam sensibilibus quàm intelligibilibus: item nec omnes qualitates, quæ cadunt sub sensum; quia figuris nihil est propriè contrarium. Est autem luci peculiaris ratio, vt contrarium non habeat, videlicet quia est propria, ac natua affectio primi corporis, id est, cœlestis, quod contrarietate vacat. Ad posteriorem respondet D. Thomas 1. p. q. 67. art. 3. hisce verbis, Cùm qualitas sequatur formam substantialem, diuerso modo se habet subiectum ad receptionem qualitatis, & ad receptionem formæ. Cùm enim materia perfectè recipit formam, firmiter stabilitur etiam qualitas consequens formam; sicut si aqua conuertatur in ignem. Cùm verò forma substantialis recipitur imperfectè secundum inchoationem quandam, qualitas consequens manet quidem aliquandiu, sed non semper. Sicut patet in aqua calefacta, quæ redit ad suam naturam. Sed illuminatio non fit per aliquam transmutationem materiæ ad susceptionem formæ substantialis, vt fiat quasi inchoatio aliqua formæ, ideoque lumen non remanet, nisi ad præsentiam agentis) hæc D. Thomas, ad cuius loci explicationem lege ioidem comment. Caietani.

Ad ea, quæ probare contendebant lumen esse corpus, dicendum refractionem illam, & reflexionem non propriam, sed translativam esse, ducta similitudine à corporibus, quæ ob aliquod impedimentum non vterius recta via progrediuntur, sed retro conueniunt. Quod verò Philosophi nonnulli de attritu aeris inter duos radios, quasi inter duo corpora dixerunt, non ita est, sed ideò aer coeunte in vnum duplici radio magis incalescit, quia lux caloris parens, quo est intensior, eo vberiore calore gignit. Ad auctorum testimonia dicendum lucem dupliciter sumi. Vno modo, pro qualitate, seu forma accidentaria, à qua corpus luminoso formaliter lucet. Altero, pro substantia luminosa, quo pacto sumitur à quibusdam philosophis alsignantibus tres species, seu quasi species ignis, videlicet carbonem, flammam, & lucem. Igitur ab his lux non in priori, sed in posteriori sensu accipitur. Theodoretus verò nomine substantiæ per se coherentis nihil aliud significauit, quam rem solidam, siue ens verum, & reale.

Dilatatio
in arg.

Dilat. 2.

Cur lux non
habeat con-
trarium.

D. Thom.

Refraçtio,
& reflexio
metaphori-
ce rad. jac
comodan-
tur.

Lucem du-
pliciter ac-
cipi.